

Contribution ID: 126

Tür: Oral Presentation

Çeviri Teknolojilerinin Geleceği: Yapay Zekâ ve Transleyt

19 Aralık 2024 Perşembe 14:00 (1g 30dk)

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın

Türk Dili Araştırmalarında Yapay Zekâ: Transleyt'in Sunduğu Yeni Ufuklar

Kısaca bir dil modeli olarak tanımlanan yapay zekâ (YZ) metinlerin anlam analizleri, sınıflandırılması vb. doğal dil işleme (DDİ) çalışmalarında; diller arasında veya dil içi çevirilerde; belirli konu ve üslupta metinler oluşturmada; yazım denetiminde; konuşma tanıma ve konuşulanları yazılı metne dönüştürmede; tarihsel metinlerin sayısal ortama aktarılacak veriye dönüştürülüp işlenmesinde; bu yollarla oluşturulacak büyük veri setlerinden otomatik olarak sözcük, deyim ve atasözlerini anlamları ve kullanımlarıyla çıkararak dinamik sözlükler oluşturmada yararlanılan yeni bir teknolojik yetenektir. Günümüzde dil araştırmaları ve dil bilimi çalışmaları YZ ile yeni bir boyut, nitelik ve içerik kazanmıştır. Türk dili alanındaki araştırmalarda YZ, Türkçenin işlenmesinde de yeni bir çağın başlangıcını oluşturmaktadır. Günümüzde sayıları giderek artan, çoğu yurt dışı kaynaklı YZ uygulamalarıyla kullanıcılar ilgilendikleri her alanda ve konuda bilgi edinirken bir yandan da Türk dili araştırmacıları YZ aracılığıyla Türkçeyi yeni yöntem ve yaklaşımlarla işleme, araştırma çalışmalarını yürütmektedir. Bu kapsamda Transleyt platformu, Türk dili araştırmacılarına yeni ufuklar sunmaktadır. Transleyt aracılığıyla Osmanlı Türkçesi metinlerinin çeviri yazısı artık son derece hızlı ve bir o kadar da başarılı yapılabilmektedir. Bu alanda çalışan biri olarak Osmanlı Türkçesi metinlerinin okunması, çeviri yazısının yapılması ve anlamlandırılmasının ancak yılların bilgi birikimi ve yoğun emekle gerçekleştirilebileceğini belirtmeliyim. Artık Transleyt sayesinde yüzlerce sayfadan oluşan Arap harfli metni ister çeviri yazılı ister ölçünlü yazıya aktarmak birkaç saniyede mümkün olabilmektedir. Transleyt'in Arap harfli Osmanlı Türkçesi metinlerini doğru okuma ve çeviri yazıda başarı oranının son derece yüksek olduğunu da söylemeliyim. Türkoloji eleştirilerinin tarihi, Osmanlı Türkçesinden yapılan metin çevirilerindeki okuma ve anlamlandırma yanlışlarıyla doludur. Bir insan ömrünü aşan bilgi birikimiyle yapılabilecek çeviri yazı çalışması Transleyt'le kolaylaşmaktadır. Çeviri yazısı çok kısa sürede gerçekleştirilen bir metnin ses, yapı, söz dizimi, söz varlığı ve anlam özelliklerini incelemek için araştırmacıya artık çok daha fazla vakit kalmaktadır. Transleyt aracılığıyla çeviri yazısı yapılan metni günümüz Türkçesine aktarmak, bir başka dile çevirmek de çok kısa sürede mümkündür. Günümüzün diliyle yazılmış metni geçmiş yüzyılların diline aktarmak da aynı derecede hızlıdır. Transleyt diğer özellikleriyle Türk dili araştırmacısının işini son derece kolaylaştıracak, hızlandıracak ve kazandıracak süre ile daha ayrıntılı çalışmalarda Türkçenin işlenmesini derinleştirecek kullanıcı dostu bir uygulama olarak öne çıkmaktadır. Panelde konuşmacı Transleyt'in Türk dili araştırmacılarına açtığı bu yeni ufku uygulama örnekleriyle sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, Transleyt, Osmanlı Türkçesi, Türk dili, çeviri yazı, dil içi çeviri.

Doç. Dr. Harun Tuncer

Tarihî Metinlerin Yapay Zeka ile Çözümlemesi: Transleyt'in Tarihe Bakışı

Bu bildiri, yapay zeka teknolojilerinin tarihî metinlerin analiz ve yorumlanmasında nasıl kullanılabileceğini inceliyor. Özellikle Transleyt platformunun tarihî belgelerin çevirisi ve çözümlemesindeki potansiyeli ele alınacak bu bildiride. Bildiri, evvela geleneksel tarih araştırma yöntemlerinin karşılaştığı zorlukları ortaya koyarak başlayacak. Bu zorluklar arasında eski dillerin ve kelimelerin anlaşılması, yazma metinlerin okunması, büyük veri setlerinin işlenmesi ve farklı kaynaklar arasında bağlantı kurulması gibi konular bulunuyor. Ardından, Transleyt gibi yapay zeka destekli platformların bu zorlukların üstesinden gelmede nasıl yardımcı olabileceği detaylı bir şekilde inceleniyor. Hususiyile, doğal dil işleme, makine öğrenmesi ve derin öğrenme gibi yapay zeka teknolojilerinin tarihî metinlerin analizinde nasıl kullanılabileceği üzerinde duruluyor. Bildiri,

Transleyt'in sunduğu özellikler arasında yer alan çoklu dil desteği, otomatik transkripsiyon, semantik analiz ve metin madenciliği gibi araçların tarih araştırmalarına nasıl entegre edilebileceğini örneklerle izaha çalışıyor. Bu bağlamda, farklı tarihî dönemlere ait metinler üzerinde yapılan vaka çalışmaları sunuluyor ve Transleyt'in kullanımıyla elde edilen sonuçlar tartışılıyor. Ayrıca, yapay zeka destekli araçların kullanımının tarih metodolojisine getirdiği yenilikler ve olası etik sorunlar da ele alınacak bu bildiride. Özellikle, bilginin doğruluğu, yorumlama süreçlerinin şeffaflığı ve tarihçinin rolünün değişimi gibi konular üzerinde durulacak. Sonuç olarak, bu bildiri, geleneksel tarih araştırma yöntemleriyle yapay zeka destekli yaklaşımların nasıl bütünleştirilebileceğini tartışarak tarih biliminde yeni ufuklar açmayı hedefliyor. Transleyt gibi platformların sunduğu imkanların, tarihçilerin çalışmalarını nasıl zenginleştirebileceği ve hızlandırabileceği vurgulanacak, aynı zamanda bu teknolojilerin kullanımında dikkat edilmesi gereken hususlar da belirtilecek. Bu çalışma, dijital çağda tarih araştırmalarının geleceğine dair önemli öngörüler sunmayı amaçlıyor.

Anahtar Kelimeler: Tarihî Metinler, Yapay Zeka, Transleyt, Doğal Dil İşleme, Eski Dil Çevirisi, Veri Madenciliği, Otomatik Transkripsiyon

Sadi Özgür

Disiplinlerarası Araştırmalarda Transleyt: Yapay Zeka Destekli Çeviri, Transkripsiyon ve Yorumlama

Bu sunumda Transleyt platformunun çok dilli ve disiplinlerarası akademik araştırmalardaki rolü incelenecektir. Yapay zekâ destekli çeviri ve dil işleme teknolojilerinin akademik çalışmalarda nasıl kullanılabilceği ele alınacaktır. Konuşmacı, Transleyt'in sunduğu özellikleri, kullanım alanlarını ve gelecekteki potansiyelini tartışacaktır. Özellikle, Transleyt'in akademik araştırma sürecini nasıl dönüştürdüğüne odaklanılacaktır. Platformun çoklu dil desteği sayesinde, farklı dillerde yazılmış kaynakların hızlı ve doğru bir şekilde çevrilmesi ve analiz edilmesi mümkün olmaktadır. Bu özellik, global ölçekte bilgi paylaşımını ve işbirliğini kolaylaştırarak, disiplinlerarası çalışmaların kapsamını genişletmektedir. Ayrıca, Transleyt'in manzum ve mensur metinlerde transkripsiyon, literal çeviri ve yorumlama özellikleri detaylı olarak ele alınacaktır. Platformun, Türkçenin herhangi bir döneminde yazılmış metni istenilen yüzyıla sadeleştirme ve dönüştürme yeteneği vurgulanacaktır. Bu özellikler, özellikle tarih, edebiyat ve dilbilim alanlarındaki araştırmacılar için büyük önem taşımaktadır. Transleyt'in bu kapasitesi, farklı dönemlere ait metinlerin anlaşılmasını kolaylaştırırken, dil ve edebiyat çalışmalarına yeni bir boyut kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Transleyt, Yapay Zekâ, Akademik Çeviri, Disiplinlerarası Araştırmalar, Dil İşleme

Presentation language / Sunum Dili

TR (Türkçe)

Disciplines / Disiplinler

Translation Studies / Çeviribilim

E-mail / E-posta

sadi@aicoor.com

ORCID ID

Prof. Dr. Şükrü Halûk Akalın Orcid ID: 0000-0002-5313-1763 – Doç. Dr. Harun Tuncer Orcid ID: 0000-0001-8810-0310

Institution / Affiliation / Kurum

Hacettepe Üniversitesi - İstanbul Üniversitesi

Country / Ülke

Türkiye

Başlıca yazarlar:: Şükrü Halûk Akalın (Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi); Harun Tuncer (İstanbul Üniversitesi); Sadi Özgür (Hiperlink Proje Yöneticisi)

Sunu yapanlar: Őükürü Halûk Akalın (Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi); Harun Tuncer (İstanbul Üniversitesi); Sadi Özgür (Hiperlink Proje Yöneticisi)

Session Classification: Session 3.6 (Day 2)

Track Classification: Congist'24: Workshops, Panel Discussions and Hands-On Sessions